

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 512/2022-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, Sibírska 4, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Sa 51/2019 a jeho rozsudku z 20. januára 2020 a postupu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sk 23/2020 a jeho rozsudku z 30. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho práva „*na spravodlivý súdny proces a právo na súdnu ochranu*“ podľa čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 36 ústavy postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Sa 51/2019 a jeho rozsudkom z 20. januára 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a postupom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sk 23/2020 a jeho rozsudkom z 30. novembra 2021 (ďalej aj „napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu“; spolu s napadnutým rozsudkom krajského súdu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“). Navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutia a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň navrhuje priznať mu primerané finančné zadostučinenie v sume 5000 eur, ktoré mu má uhradiť najvyšší správny súd, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorú mu majú uhradiť krajský súd a najvyšší správny súd spoločne a nerozdielne. Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 399/2022-6 zo 6. septembra 2022 bolo rozhodnuté, že sudca Rastislav Kaššák nie je vylúčený z konania a rozhodovania v tejto veci sťažovateľa.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol v právnom postavení žalobcu v konaní o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. 670 211 6883 0 z 28. mája 2019 (ďalej len „rozhodnutie z 28. mája 2019“), ktorým tento zamietol jeho odvolanie podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústrediu č. 670 211 6883 0 z 15. februára 2019 a toto rozhodnutie potvrdil. Predmetným rozhodnutím bola podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení zamietnutá žiadosť sťažovateľa o invalidný dôchodok zo 17. januára 2019 z dôvodu, že nezískal potrebný počet rokov dôchodkového poistenia pre vznik takého nároku.

3. Krajský súd rozsudkom č. k. 23 Sa 51/2019-259 z 20. januára 2020 rozhodol tak, že žalobu sťažovateľa o preskúmanie rozhodnutia z 28. mája 2019 zamietol a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania.

4. O kasačnej sťažnosti sťažovateľa podanej proti napadnutému rozsudku krajského súdu rozhodol najvyšší správny súd rozsudkom č. k. 7 Sk 23/2020 z 30. novembra 2021 tak, že jeho kasačnú sťažnosť zamietol a účastníkom konania nepriznal nárok na náhradu trov kasačného konania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Proti napadnutým rozhodnutiam a postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu, podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) doba zamestnania v I. kategórii funkcií nebola dostatočne zhodnotená pre nárok „na sociálnu dávku“. Vojenskú strednú odbornú školu v Nitre (ďalej len „VSOŠ“) sťažovateľ študoval v období od 1. septembra 1981 do 13. júla 1985, pričom výkon služby v I. kategórii funkcií má posudzovaný od 15. februára 1985 do 13. júla 1985, čo ho poškodzuje, keďže tzv. „službu“ vykonával už od 1. septembra 1981;

b) sťažovateľ ukladá otázku, či sa obdobie jeho pôsobenia na vojenskej misii na Cypre (v rokoch 2001 a 2002) a v Iraku (v rokoch 2004 a 2005) nemá zarátavať ako vojenská služba v zahraničí dvojnásobne.

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na dôvodovú správu k zákonu č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov a rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 6 Ads 141/2011-87 z 15. februára 2012. V nadväznosti na uvedené vyjadruje nespokojnosť s činnosťou Sociálnej poisťovne, ktorá toto nebrala do úvahy. Uvádza, že Sociálna poisťovňa nezohľadnila § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Zamietnutie žiadosti sťažovateľa o priznanie invalidného dôchodku je podľa jeho názoru možné považovať aj za prejav diskriminácie, nerovnosti a nerovnakého zaobchádzania voči jeho osobe.

6. Vo vzťahu k posúdeniu počtu rokov dôchodkového poistenia potrebných na vznik invalidity ako podmienky nároku na invalidný dôchodok uvádza, že generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne a všeobecné súdy sa vyhli posudzovaniu:

a) toho, že od 1. septembra 1981 do 13. júla 1985 bol sťažovateľ žiakom 1. až 4. ročníka VSOŠ, „Vojakom náhradnej služby bol 149 dní na konci 4. ročníka VSOŠ, t. j. od 15.02.1985 do 31.07.1985. Vojakom z povolania v ČSEA bol od 14.07.1985 do 31.08.2005, t. j. 7 354 dní, 20 rokov a 54 dní.“;

b) skutočnosti, že žiadosti sťažovateľa o štúdium na VSOŠ podpísali rodičia. Bez jeho súhlasu ho zaradili do oficiálnych vojenských štruktúr. Dostával rozkazy od vojenských veliteľov a tie musel ako mladistvý («vraj „nevojak“») pod hrozbou disciplinárnych trestov prijať a plniť. Na VSOŠ boli porušované ľudské práva z dôvodu výkonu nútených prác a na žiakov VSOŠ sa vzťahovali rovnaké právne predpisy ako na vojakov základnej služby, náhradnej služby a vojakov z povolania. Tvrdí, že súdy si nevšimli finančné a naturálne príjmy, ktoré sťažovateľ evidentne dostával. V nadväznosti na tieto skutočnosti nerozumie, prečo „*mu inkasované príjmy a túto ďalšiu nanútenú služobnú povinnosť nikto neráta do invalidného dôchodku*“. V konkrétnostiach uvádza, že „*sociálne a dôchodkové zákony*“ obsahujú len pojmy, akým je „*reálny výkon služby*“. Sťažovateľ konštatuje, že sám reálne vykonával takú službu už od roku 1981, ktorá však nebola vzatá na účel invalidného dôchodku do úvahy;

c) neexistencie „*rezortného zoznamu preferovaných služieb bývalého MNO ČSSR*“, ktoré nevydalo ani raz rezortný zoznam preferovaných zamestnaní v I. a II. kategórii funkcií a III. pracovnej kategórie pre žiakov VSOŠ, napriek tomu, že reálne vykonávali službu podľa všetkých vojenských právnych predpisov. Nevysporiadal sa s argumentom, že „*žiakom v 1. 2. 3. a začiatok 4. ročníku VSOŠ priznáva málo bonitnú III. pracovnú kategóriu rovnako ako civilným stredoškólakom*“;

d) toho, že „*podľa § 21 ods. 1 branného zák. NZ ČSR č. 92/1949 Zb. a Vyhlášky ministra národnej obrany ČSR č. 20/1958 Zb. zo dňa 02.05.1958, služobná povinnosť vzniká dňom odvedenia*“, čo u sťažovateľa predstavovalo 26. október 1984, ktorým sa zaradil do vojska;

e) hrubého porušovania zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce v znení účinnom v rozhodnom období;

f) skutočnosti, že došlo k porušeniu sťažovateľových práv podľa čl. 12 ods. 2 ústavy, čl. 10 ods. 1 dohovoru a čl. 2 ods. 2, čl. 17 ods. 1 a čl. 36 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd. V nadväznosti na predmetnú argumentáciu uvádza, že od ústavného súdu žiada odpovede na takto nastolené otázky.

7. Sťažovateľ tiež uvádza, že na tzv. Vojenských stredných školách sa od roku 1949 do 1991 hrubo porušovali ľudské práva a slobody, pričom z tohto dôvodu sa v jeho veci nevykonávalo náležité dokazovanie a zisťovanie podľa § 195, § 196, § 216 zákona o sociálnom poistení, na základe čoho bol v jeho prípade porušený aj § 209 a § 233 ods. 10 zákona o sociálnom poistení.

8. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ všeobecne konštatuje:

a) v správnom konaní sa hrubo porušuje § 3 ods. 5, § 32 ods. 2 a § 34 ods. 4 a 5 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení účinnom v rozhodnom období;

b) Ministerstvo obrany Slovenskej republiky mu niekoľkokrát odmietlo poskytnúť informácie podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov v otázkach špecifikovaných v ústavnej sťažnosti, ktorých odpovede by podľa názoru sťažovateľa prispeli k objasneniu jeho situácie;

c) skutkové a právne závery všeobecných súdov sú nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a neudržateľné;

d) všeobecné súdy vec sťažovateľa nesprávne právne posúdili a ich rozhodnutia ne vychádzajú zo skutočného stavu veci, pričom nevykonali ani základnú analýzu odslužených a odpracovaných dôb.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na „na spravodlivý súdny proces a právo na súdnu ochranu“ podľa čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva čl. 20 ods. 1 a čl. 36 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu vydaným v rámci konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o priznanie invalidného dôchodku, ako aj postupmi všeobecných súdov, ktoré predchádzali vydaniu napadnutých rozhodnutí.

10. Ústavný súd hneď v úvode konštatuje, že sťažovateľ predložil ústavnému súdu ústavnú sťažnosť bez priložených napadnutých rozhodnutí podľa § 123 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). V prípade nedostatkov náležitostí návrhu prichádza do úvahy postup podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzvaním sťažovateľa na doplnenie odstrániteľných nedostatkov podania, čo ústavný súd využil a na základe čoho sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť o napadnuté rozhodnutia doplnil.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Sa 51/2019 a napadnutým rozsudkom krajského súdu:

11. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa postupom a napadnutým rozsudkom krajského súdu, ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

12. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

13. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05).

14. Proti postupu a napadnutému rozsudku krajského súdu mal sťažovateľ právo podať kasačnú sťažnosť, ktoré aj využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu namietaným právam sťažovateľa mal najvyšší správny súd, na základe čoho je vylúčená právomoc ústavného súdu na prerokovanie

tejto časti ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv postupom najvyššieho správneho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Sk 23/2020 a napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu:

15. Z argumentácie predostretej v ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namieta nedostatočné odôvodnenie a arbitrárnosť napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu, nesprávne hodnotenie skutkového stavu, pričom rozporuje posúdenie splnenia, resp. nesplnenia podmienok podľa § 70 zákona o sociálnom poistení; konkrétne podmienky dosiahnutia potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia podľa § 72 tohto zákona. Ťažiskom ústavnej sťažnosti je tvrdenie o nedostatočnom zohľadnení doby jeho štúdia na VSOŠ od 1. septembra 1981 do 13. júla 1985 a ďalšieho obdobia, v ktorom bol sťažovateľ vojak z povolania pre posúdenie nároku na invalidný dôchodok.

16. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie právnych predpisov s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

III.2.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

17. Ústavný súd považuje za žiaduce najskôr dať do pozornosti, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti je kritériom klasifikačným, nie kvalitatívnym. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (m. m. III. ÚS 463/2018). V zmysle konštantnej judikatúry pritom nepostačuje akékoľvek odôvodnenie návrhu na začatie konania. Návrh na začatie konania pred ústavným súdom musí byť odôvodnený kvalifikovane, t. j. musí obsahovať odôvodnenie, ktoré spĺňa ústavnoprávne požiadavky (m. m. PL. ÚS 9/2012, PL. ÚS 1/2014, PL. ÚS 7/2014). Ústavný súd stabilne uvádza, že ústavná sťažnosť na porušenie základných práv nemôže byť naformulovaná nedostatočne a neurčito a vytvárať tak priestor pre dohady a dedukcie (m. m. III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018). Ústavný súd zdôrazňuje, že napriek právnemu zastúpeniu

obsahuje ústavná sťažnosť minimálnu ústavnoprávnu argumentáciu, pričom je logicky nekonzistentná. Splňa tak hranične kritériá, ktoré zákon o ústavnom súde predpisuje pre osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti.

18. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu patrí do obsahu práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy), ako aj práva na spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Ustanovenie čl. 46 ods. 2 ústavy predstavuje *lex specialis* vo vzťahu k všeobecnejšiemu ustanoveniu čl. 46 ods. 1 ústavy, pričom aj v prípadoch, keď právo na prístup k súdu má svoj ústavný základ v čl. 46 ods. 2 ústavy, je súd konajúci vo veci viazaný princípmi spravodlivého súdneho konania vyplývajúcimi z čl. 46 ods. 1 ústavy. Článkom 46 ods. 2 ústavy je pritom garantované ústavné právo fyzických osôb a právnických osôb, ktoré obhajiteľným spôsobom tvrdia, že boli na svojich právach ukrátené rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak, pričom z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Uvedené východiská bol povinný dodržať pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľa aj najvyšší správny súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti posúdiť, či ich skutočne rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná, a na tomto základe formulovať záver, či ústavná sťažnosť je alebo nie je opodstatnená.

19. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa smeruje proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu vydanému v systéme správneho súdnictva, ústavný súd zároveň poukazuje aj na skutočnosť, že účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (m. m. III. ÚS 502/2015).

K namietanému nesprávnemu hodnoteniu skutkového stavu a splneniu podmienok podľa § 70 zákona o sociálnom poistení:

20. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti rozporuje predovšetkým posúdenie podmienok podľa § 70 zákona o sociálnom poistení. Predmetné je obsahom najmä námietok v bode 5 až 7 tohto uznesenia, v ktorých sťažovateľ polemizuje so skutkovými závermi správnych orgánov v súvislosti s určením počtu rokov dôchodkového poistenia pre vznik nároku na invalidný dôchodok podľa § 72 zákona o sociálnom poistení.

21. V zmysle skutočnosti, že napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu nemožno hodnotiť izolovane, ale iba v kontexte s rozhodnutím krajského súdu a zároveň v kontexte s rozhodnutiami správnych orgánov, ktoré mu predchádzali, ústavný súd najskôr poukazuje na odôvodnenie rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia č. 670 211 6883 0 z 25. mája 2019, v zmysle ktorého sťažovateľ požiadal o invalidný dôchodok 17. januára 2019, pričom ku dňu vzniku invalidity dosiahol vek 51 rokov. V zmysle predmetného rozhodnutia a v ňom uvádzaného § 72 ods. 1 písm. g) zákona o sociálnom poistení je potrebný počet rokov obdobia dôchodkového poistenia

na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku nad 45 rokov najmenej 15 rokov. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredia č. 670 211 6883 0 z 25. mája 2019 ďalej vyplýva, že sťažovateľ takto ustanovenú podmienku nesplnil, keďže bol v rozhodnom období pre účel posúdenia nároku na invalidný dôchodok dôchodkovo poistený „len“ 8 rokov a 99 dní, keďže od 1. septembra 2005 je poberateľom tzv. výsluhového dôchodku, pre vznik ktorého mu bola započítaná doba „náhradnej služby vo vojenskej škole“ od 15. februára 1985 do 13. júla 1985 a „doba služobného pomeru“ od 14. júla 1985 do 31. augusta 2005. S predmetnými závermi sa stotožnil aj krajský súd, ktorý považoval takto sumarizované skutočnosti za preukázané. Vo vzťahu k posúdeniu obdobia dôchodkového poistenia u sťažovateľa zároveň navyše poukázal na závery nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 16/2017-52 z 13. februára 2019 v otázke výkladu § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení. Uviedol, že pri posudzovaní nároku sťažovateľa na invalidný dôchodok nemožno prihliadať na obdobie, ktoré bolo zhodnotené pre priznanie nároku na výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Uzavrel, že bez zohľadnenia uvedenej doby sťažovateľ získal obdobie dôchodkového poistenia v rozsahu 8 rokov a 99 dní, a tak nesplnil podmienku potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia podľa § 72 ods. 1 písm. e) zákona o sociálnom poistení pred vznikom jeho invalidity, a preto mu nárok na invalidný dôchodok nevznikol. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o nezapočítaní celej doby štúdia do zohľadneného obdobia pre pertraktovaný nárok krajský súd konštatoval jej neopodstatnenosť z dôvodu započítania štúdia len po skončení povinnej školskej dochádzky.

22. Bez potreby opätovnej citácie záverov prijatých ústavným súdom v náleze č. k. PL. ÚS 16/2017 z 13. februára 2019, s ktorými bol sťažovateľ náležite všeobecnými súdmi oboznámený, považuje ústavný súd za žiaduce poukázať len na jednoznačný záver tohto nálezu, podľa ktorého právna úprava nezohľadňujúca doby služby policajtov a profesionálnych vojakov (hodnotené v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia formou zhodnotenia doby služby) ako obdobia dôchodkového poistenia nie je ústavne nekonformná. Je totiž potrebné vychádzať z toho, že systém sociálneho poistenia a systém sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov predstavujú dva odlišné, samostatné vedľa seba stojace sociálne systémy, ktoré poskytujú zabezpečenie v starobe, pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa pre iný okruh osôb a za iných podmienok ustanovených týmito zákonmi upravujúcimi jednotlivé systémy.

23. K splneniu podmienok na vznik nároku sťažovateľa na invalidný dôchodok a k sťažovateľovým námietkam v kasačnej sťažnosti, ktoré sú obdobným spôsobom koncipované v ústavnej sťažnosti, sa vyjadril aj najvyšší správny súd. Ten s poukazom na obsah posudkového, ako aj súdneho spisu a kasačnej sťažnosti konštatoval správnosť záverov správnych orgánov, ako aj krajského súdu (body 28 až 36 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu, pozn.). Stotožnil sa so závermi napadnutého rozsudku krajského súdu, v zmysle ktorých nebolo možné obdobie od 14. júla 1985 do 31. augusta 2005 v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok hodnotiť na účel nároku na invalidný dôchodok. V nadväznosti na uvedené skonštatoval, že nemožno prihliadať na doby, ktoré boli účastníkovi konania už zohľadnené pre nárok na výsluhový dôchodok, pričom bez toho sťažovateľ nezískal obdobie dôchodkového poistenia v potrebnom rozsahu, keďže pred vznikom invalidity získal vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia 8 rokov a 99 dní (v zmysle zákona bolo potrebných v okolnostiach prerokúvanej veci najmenej 15 rokov, pozn.). Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o nezohľadnení celého obdobia štúdia na VSOŠ a ďalšieho

obdobia, v ktorom pôsobil ako vojak z povolania, sa najvyšší správny súd explicitne vyjadril v bode 32 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu. S poukazom na body 25 až 27 napadnutého rozsudku krajského súdu a § 139 ods. 2 Správneho súdneho poriadku v znení účinnom v rozhodnom období sa plne stotožnil so závermi, ku ktorým dospeli v danej veci príslušné správne orgány, a to aj napriek konštatovaniu o stručnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré však, obdobne, ako aj postup žalovaného správneho orgánu, posúdil ako zákonné so záverom, že zrušenie a vrátenie veci na účel doplnenia napadnutého rozsudku krajského súdu by bolo v okolnostiach preskúmvanej veci nevhodné, keďže by bol sťažovateľ rovnako neúspešný.

24. V neposlednom rade sa najvyšší správny súd vyjadril aj k otázke nedostatočne vykonaného dokazovania, spoľahlivo zisteného stavu veci a nedostatočného zaoberania sa analýzou sťažovateľom „odslúžených a odpracovaných dôb“. V bode 33 jeho napadnutého rozhodnutia poukázal na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 246/2020-35 z 26. mája 2020, ktorého niektoré časti vo vzťahu k predmetnej problematike citoval. Ústavný súd uvádza, že najvyšší správny súd ich síce explicitne nepremietol na aktuálne pertraktovaný prípad, avšak je zrejmé, že na jeho závery poukázal práve v súvislosti s námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa najmä posudzovania nezapočítania celej doby stredoškolského štúdia do nároku na dôchodkovú dávku a vykonávaného dokazovania.

25. V nadväznosti na skutočnosti uvedené v bodoch 23 a 24 tohto uznesenia nie je možné prisvedčiť argumentácii sťažovateľa o tom, že všeobecné súdy sa vyhli posudzovaniu jednotlivých období [špecifikovaných v bode 6 písm. a) tohto uznesenia, pozn.], na ktoré poukazoval. Všeobecné súdy vymedzili, ktoré obdobia zohľadnili ako relevantné v rámci posudzovania nároku na invalidný dôchodok a ktoré nezohľadnili, resp. nezohľadnili čiastočne.

26. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že kritériom pre jeho rozhodovanie musí byť najmä intenzita, s ktorou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd a vo väzbe na to zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd. Účelom konania pred všeobecnými súdmi bolo posúdenie, či napadnuté rozhodnutia správnych orgánov boli vydané v súlade so zákonom a či obsahovali všetky zákonné náležitosti. S poukazom na skutočnosti popísané v bodoch 23 a 24 tohto uznesenia a v nich vymedzené časové obdobia [námietky v bode 7 a 8 písm. d) tohto uznesenia, pozn.] ústavný súd sumarizuje, že odôvodnenie napadnutých rozhodnutí je síce stručnejšie, ale nemožno ho *prima facie* považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Hoci nezohľadňuje detailne všetky argumenty sťažovateľa, ústavne udržateľným spôsobom odôvodňuje nespĺnenie podmienok podľa § 70 zákona o sociálnom poistení. Ústavný súd dopĺňa, že nie je jeho úlohou perfekcionisticky „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj v prípade výhrad k nimi urobeným čiastkovým procesným úkonom. V súvislosti so sťažovateľovým prejavom nespokojnosti s napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

27. Z pohľadu ústavného súdu sa vzhľadom na spôsob koncipovania ústavnej sťažnosti javí tiež ako podstatné uviesť, že primárna právomoc vykladať zákony patrí všeobecným súdom. Ústavný súd má dôvod do takéhoto výkladu všeobecných súdov zasiahnuť len vtedy, ak sa tento javí ako ústavne nekonformný, čo vzhľadom na závery v bode 26 tohto uznesenia nezistil.

28. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. III. ÚS 144/2016, II. ÚS 59/2019).

29. V zmysle všetkých dosiaľ uvedených skutočností a spôsobu koncipovania ústavnej sťažnosti (bod 17 tohto uznesenia, pozn.) je ústavný súd toho názoru, že nemožno prisvedčiť námietkam sťažovateľa o nedôvodnom či arbitrárnom napadnutom rozsudku najvyššieho správneho súdu. Ústavný súd nezistil takú možnosť porušenia označených práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.), ktorej reálnosť by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, v nadväznosti na čo odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

K ostatným námietkam sťažovateľa:

30. Pokiaľ sťažovateľ expresívne vykresľuje svoje stredoškolské štúdium ako výkon nútených prác, ale paradoxne tvrdí, že ak by mu tieto „*nútené práce*“ správne orgány zohľadnili podľa jeho predstáv, boli by tieto „*nútené práce*“ akceptovateľné. Ústavný súd konštatuje, že v tomto konkrétnom konaní o sťažovateľovej ústavnej sťažnosti môže posúdiť iba okolnosti týkajúce sa napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu, nie však okolnosti štúdia sťažovateľa na VSOŠ pred desiatkami rokov. Tieto okolnosti ako také (a teda aj príslušné sťažovateľom označené články ústavy) nemajú žiadnu súvislosť s napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu. V súvislosti s námietkami týkajúcimi sa pochybení, ku ktorým došlo v čase, keď sťažovateľ študoval, treba tiež podporne uviesť, že sťažovateľ namieta nedodržiavanie viacerých medzinárodných zmlúv, ktoré v rozhodnom čase neexistovali, prípadne štát nimi nebol viazaný alebo ich jednoducho nedodržiaval. Ústavný súd v danej súvislosti poznamenáva, že právnym prostriedkom na riešenie uvedených námietok sťažovateľa boli reštitučné zákony, účelom ktorých bolo naprávať (väčšinou iba čiastočne) krivdy, ku ktorým došlo pred rokom 1990. Vzhľadom na charakter námietok uplatňovaných sťažovateľom môže ako príklad poslúžiť zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov (m. m. II. ÚS 246/2020).

31. Čo sa týka sťažovateľom uvádzaného rozhodnutia českých súdov, tieto nemajú žiadnu precedenčnú záväznosť pre najvyšší správny súd, pričom najvyšší správny súd sa k danej otázke explicitne vyjadril v bode 34 jeho rozhodnutia.

32. Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľa, že zamietnutie jeho žiadosti o priznanie invalidného dôchodku je prejavom diskriminácie, nerovnosti a nerovnakého zaobchádzania, je potrebné uviesť,

že čo sa rýka týchto tvrdení, sťažovateľ obdobne ako v súvislosti s inými námietkami v ústavnej sťažnosti ďalej nerozvíjal ústavnoprávnu argumentáciu. Zároveň predmetné námietky nepremietol ani do návrhu na rozhodnutie (petitu, pozn.), ktorým je ústavný súd spravidla viazaný (§ 45 zákona o ústavnom súde, pozn.), a teda nebol oprávnený sa predmetnou námietkou sťažovateľa zaoberať, keďže by tým zreteľne prekročoval rozsah samotného návrhu.

33. Pokiaľ sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nabádal k tomu, aby ústavný súd posúdil výklad niektorých zákonných pojmov [napr. bod 6 písm. b) tohto uznesenia, pozn.], resp. konštatuje porušenie zákonných ustanovení, ústavný súd opätovne konštatuje, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („*iura novit curia*“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Úlohou ústavného súdu je ochraňovať ústavnosť (nie „*obyčajnú*“ zákonnosť) konania pred všeobecnými súdmi, a preto je povinnosťou ústavného súdu rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústi do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípady, keď určitý procesný postup – hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu, ako postup *contra legem* – protiústavnosť konania nezaloží (I. ÚS 76/2015) (pozri aj bod 26 tohto uznesenia, pozn.).

34. Ústavný súd v tejto časti dopĺňa, že v zmysle svojej judikatúry považuje za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti, čo však nie je tento prípad. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší správny súd v odôvodnení napadnutého rozsudku ústavne akceptovateľným spôsobom zodpovedal rozhodné právne a skutkovo relevantné otázky, ktoré súvisia s predmetom súdnej ochrany. Najvyšší správny súd v napadnutom konaní postupoval v medziach svojej právomoci, jeho úvahy a závery (s prihliadnutím aj na argumentáciu krajského súdu a správneho orgánu) sú logické, pričom ústavný súd nenašiel takú možnosť porušenia označených práv (bod 1 tohto uznesenia, pozn.), reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

35. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že mu Ministerstvo obrany Slovenskej republiky niekoľkokrát odmietlo poskytnúť informácie podľa zákona o slobode informácií, v tejto súvislosti v návrhu na rozhodnutie (petite, pozn.) nenamietal žiadne rozhodnutie či postup orgánu verejnej moci, vo vzťahu ku ktorým by mal ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto súvislosti predbežne prerokovať. Ústavný súd na tomto mieste opätovne uvádza, že je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde“), a teda nebol oprávnený sa predmetnou námietkou sťažovateľa zaoberať, keďže by tým zreteľne prekročoval rozsah samotného návrhu.

36. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa preto aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1, čl. 36 a 48 ods. 2 ústavy:

37. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd konštatuje absenciu relevantnej ústavnoprávnej argumentácie. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuvádza, že by jeho vec mala byť a napriek tomu nebola verejne prerokovaná alebo že by postup najvyššieho správneho súdu v konaní, v rámci ktorého vydal napadnuté rozhodnutie, vykazovalo zbytočné prietahy. Rovnako nenamieta svoju neprítomnosť na predmetnom rozhodovaní a ani to, že by sa nemohol vyjadriť ku vykonávaným dôkazom. O žiadnom z týchto v čl. 48 ods. 2 ústavy obsiahnutých základných práv netvrdí, že by bolo napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, porušené. Obdobne je tomu aj v prípade namietaných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 36 ústavy, v súvislosti s ktorými v ústavnej sťažnosti absentuje akékoľvek relevantné odôvodnenie tvrdených porušení práv, ktoré by malo ústavnoprávny rozmer. Ústavná sťažnosť sťažovateľa v uvedených častiach teda neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, a preto nespĺňa ani podstatnú náležitosť ustanovenú v § 43 ods. 1 a § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

38. Ústavný súd už viackrát vyslovil, že nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti má významné procesné dôsledky. Je totiž základnou povinnosťou sťažovateľa, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Subjektívny názor sťažovateľa o porušení ním označených práv nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich namietanému porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver aspoň na účely prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 359/08). Za tú pritom nie je možné považovať označenie článkov ústavy a dohovoru, ktoré mali byť podľa sťažovateľa porušené, a rovnako ani ich citáciu. Práve a najmä táto skutočnosť (t. j. kvalifikovaná právna argumentácia týkajúca sa tvrdeného porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa) je jedným z hlavných dôvodov povinného právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom. Nedostatok odôvodnenia pritom považuje ústavný súd za nedostatok kľúčovej povahy, a preto ani nevyzýva na jeho odstránenie podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, keďže tento postup je aktuálny v prípade nedostatkov formálnej povahy, nie však samotnej podstaty ústavnej sťažnosti (m. m. I. ÚS 155/2019).

39. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej absencia zmysluplného, ústavnoprávne relevantného odôvodnenia ako východiskového rámca ústavnej sťažnosti spôsobuje nedostatok zákonom ustanovenej náležitosti podľa § 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde a je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (m. m. IV. ÚS 343/2020, IV. ÚS 572/2020).

40. Vzhľadom na absenciu, resp. argumentačnú nedostatočnosť ústavnej sťažnosti, v ktorej absentujú elementárne indicie svedčiace o jej opodstatnenosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto jej časti (III.2.2., pozn.) odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom.

III.2.3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy:

41. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ porušenie základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy odvíja od porušenia práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie týchto obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom označeného základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy.

42. Na základe už uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

43. Ústavný súd dodáva, že pokiaľ sťažovateľ v obsahu ústavnej sťažnosti označil aj články ústavy, ktoré však nepremietol do návrhu na rozhodnutie (petitu, pozn.), tieto ústavný súd považoval len za súčasť jeho ústavnoprávnej argumentácie. Sťažovateľ smeroval značné množstvo svojich námietok aj proti postupu a rozhodnutiam Sociálnej poisťovne, ústrediu, k čomu ústavný súd dopĺňa, že predmetné námietky nepremietol do návrhu na rozhodnutie (petitu, pozn.), ktorým je ústavný súd viazaný (§ 45 zákona o ústavnom súde), a teda opätovne uvádza, že nebol oprávnený sa predmetnými námietkami sťažovateľa zaoberať, keďže by tým zreteľne prekročoval rozsah samotného návrhu.

44. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu